

Народна банка на Република Северна Македонија
Дирекција за финансиска стабилност, банкарска регулатива и решавање банки

**АНКЕТА ЗА СОГЛЕДУВАЊАТА НА БАНКИТЕ ЗА
ДЕЛОВНИТЕ АКТИВНОСТИ И РИЗИЦИТЕ ВО 2020
ГОДИНА**

јуни, 2020 година

Вовед

Народната банка на Република Северна Македонија еднаш годишно спроведува Анкета за согледувањата на банките за деловните активности и ризиците од работењето, со одредени квалитативни унапредувања низ годините. Основната цел на анкетата е да се согледаат видувањата на банките за состојбите во домашниот банкарски сектор од аспект на големината и конкуренцијата, за нивните деловни модели, како и за главните ризици со кои се соочуваат при работењето. Како и во изминатите години, во Анкетата учествуваа сите банки коишто го сочинуваат македонскиот банкарски систем (вкупно петнаесет банки).

Во овој извештај е даден преглед на резултатите од спроведената анкета во 2020 година, кој би можел да послужи за информирање на пошироката јавност и подобро деловно одлучување на економските агенти во земјава. Резултатите од Анкетата се презентирани во агрегирана форма, а графиконите се подредени согласно со распоредот на прашањата во Анкетата спроведена до банките. Анкетата, во формата во којашто беше доставена до банките, е дадена во прилогот 1 кон овој извештај. Резултатите се прикажани во агрегирана форма, со презентирање на бројот на банките коишто дале конкретен одговор изразен како број на банки или процент од вкупниот број банки опфатени со Анкетата¹. За прашањата за кои е дозволен само еден одговор, секоја евентуална разлика до 15 (бројот на банки учесници во анкетата) или до 100%, се должи на банките коишто не одговориле на конкретното прашање или сметале дека не е применливо за нив.

Притоа, особено е значајно да се напомене дека крајниот датум за доставување на одговорите на Анкетата беше 3 март 2020 година (иако некои одговорите пристигнаа до средината на март), кога во нашата земја сè уште имаше мај број инфицирани со новиот вирус и не постоеја индикации ниту очекувања за продолженото траење и интензитетот на кризата во нашата земја. Токму затоа, при читањето на оваа анализа, треба да се има предвид дека резултатите најверојатно ќе беа поинакви, доколку Анкетата се спроведеше нешто подоцна во текот на 2020 година.

Анкетата е составена од два дела и е конципирана по примерот на анкетата којашто ја спроведува Европската банкарска асоцијација (ЕБА) со банките од Европската Унија. Првиот дел од Анкетата содржи прашања во врска со очекувањата на банките за профитабилноста, капиталната позиција и активностите во 2020 година, додека вториот дел од Анкетата обработува прашања за банкарскиот сектор и деловниот модел на банките.

Анализа на резултатите

Во рамките на првиот дел од Анкетата, секоја банка требаше да ги наведе своите очекувања за профитабилноста, капиталната позиција и активностите на банката.

Профитабилност

Банките, генерално очекуваат подобрување на профитабилноста во 2020 година. Повеќето банки (десет банки) сметаат дека стапка на поврат на капиталот до 12% овозможува одржливо работење на банката, при што половината од овие банки оценуваат дека и со ROAE пониско од 10% би оствариле одржливо работење на долг рок.

¹ Под секој од графиконите е дадено објаснување за начинот на агрегирање на резултатите.

Останатите пет банки определуваат дека за одржливо работење на долг рок, им е потребен поврат на капиталот повисок од 12%. Исто како и минатата година, повеќето банки оцениле дека добивката од редовното работење го надминува трошокот на капиталот (англ. cost of equity), односно бараната стапка на принос на инвеститорите во акциите на банката, кој поголемиот број од банките го оцениле на ниво пониско од 8%.

При генерални оценки за умерено значење и влијание на ризиците од опкружувањето врз работењето на банките, повеќето банки очекуваат зголемување на профитабилноста во наредните шест до дванаесет месеци. Како приходна категорија, за која речиси сите банки оцениле дека ќе придонесе за раст на профитабилноста во 2020 година се издвојуваат бруто каматните приходи, по кои следуваат приходите од провизии и другите оперативни приходи. Банките, генерално не очекуваат промени во структурата на приходите од провизии, во кои и натаму очекуваат дека ќе преовладуваат приходите од провизии од платежни услуги, вклучувајќи го и картичното работење, како и провизиите поврзани со кредитирањето. Сепак се зголеми бројот на банките кои очекуваат поголемо значење на приходите од провизии поврзани со продажба на полиси за осигурување, од две банки, на шест банки.

Се забележуваат влошени очекувањата на банките во однос на расходите. Имено, само три банки очекуваат дека ќе ја подобрат профитабилноста преку намалување² на оперативните трошоци, што е значително помал број на банки во споредба со минатогодишната анкета, кога дури десет банки очекувале намалување на оперативните трошоци. Со оглед на ова, повеќето банки сметаат дека оперативните трошоци ќе бидат во обем кој ќе влијае кон намалување на профитабилноста, додека претходната година само една банка имала вакво очекување. Исто така, значително е поголем бројот на банките кои очекуваат намалување на профитабилноста поради поголеми трошоци за исправка на вредноста на кредитите (десет банки, наспроти една во минатата анкета) и на нефинансиските средства (пет банки, наспроти ниту една банка во претходната анкета). Оваа година поголем е и бројот на банките коишто очекуваат раст на трошоците за провизии, како и на трошоците врз основа на камати. Поголемиот дел од банките не очекуваат дека промените во наклонот на кривата на принос на каматните стапки во домашна валута или на меѓународните пазари би имале позначителни ефекти врз финансискиот резултат.

Извори на финансирање и капитална позиција

Банките, не очекуваат позначителни промени во структурата на изворите на финансирање на нивните активности. Во услови на соодветна капитализираност на домашниот банкарски сектор, само три банки пријавиле намера за издавање нови капитални инструменти коишто ги исполнуваат условите за вклучување во редовниот основен капитал, или во додатниот основен и дополнителниот капитал на банката. Притоа, како главни ограничувања за издавањето на овој тип инструменти, половината од банките го навеле недоволното искуство со издавање такви инструменти, а помал дел од банките сметаат дека организувачки фактор претставуваат и цената на овие инструменти и недоволната побарувачка од потенцијалните инвеститори. Така, најголемиот дел од банките навеле дека планираат да го зголемат финансирањето на банката преку поголемо прибирање депозити од правните лица и од домаќинствата. Во 2020 година речиси сите банки одговориле дека не планираат раздолжување (англ. deleverage).

² Намалувањето на оперативните трошоци би го оствариле преку активности за поголема автоматизација и дигитализација во работењето, отстранување на неефикасните активности и организациски единици во банката, намалување на општите административни трошоци.

Квалитет на кредитно портфолио

Според одговорите на групата прашања поврзани со динамиката и квалитетот на кредитите, банките очекуваат дека во 2020 година најмногу ќе се интензивира кредитната поддршка на малите и средните претпријатија и кредитите за станбен простор. Овие очекувања ги темелат врз очекувања за подобар квалитет токму во овие сегменти од кредитното портфолио. Банките планираат да го зголемат обемот на кредитна активност во 2020 година, и тоа главно преку кредитирањето на малите и средните претпријатија, станбените кредити и потрошувачките кредити, за што се изјасниле сите банки³. Значаен е и бројот на банките кои очекуваат зголемување на проектното финансирање (десет банки) и на кредитите за деловен простор (единаесет банки). Сепак, банките очекуваат дека во 2020 година најголем раст ќе остварат во кредитирањето на малите и средните претпријатија и на станбените кредити. Во рамки на потрошувачките кредити, дел од банките очекуваат намалување на потрошувачкото кредитирање со рочност над осум години и на потрошувачките кредити во денари со девизна клаузула. Во однос на кредитирањето на големите друштва, дел од банките најавуваат помало кредитирање, наспроти друг дел од банките, кои очекуваат да имаат најголемо зголемување токму кај кредитирањето на големите друштва.

Очекувањето за најголем раст на кредитите на средните и малите претпријатија и станбените кредити, банките го поврзуваат со очекувањата за подобрување на квалитетот на овие кредити во наредните дванаесет месеци. Од друга страна, во однос на очекувањата за влошување на квалитетот на кредитното портфолио, најголем број банки се изјасниле дека очекуваат влошување на квалитетот на потрошувачките кредити кои се необезбедени. Следствено на очекувањата за промените во обемот на кредитирање и квалитетот на кредитното портфолио, околу половина од банките очекуваат пораст кај трошокот на исправка на вредноста за кредитната активност кон домаќинствата, а шест банки имаат вакво очекување за кредитното портфолиото од нефинансиските друштва.

Изложеност на оперативен ризик

Резултатите од Анкетата покажаа дека банките не очекуваат значајни промени во однос на изложеноста на оперативен ризик. Имено, 80% од банките одговориле дека во 2020 година нивото на изложеност на оперативен ризик очекуваат да остане слично, а една банка очекува дури и намалување на овој ризик. Две банки очекуваат раст на оперативниот ризик, а како главни фактори за тоа ги наведуваат ризикот од напади од дигиталниот простор и безбедноста на податоците, проблемите со ИТ-инфраструктурата, користењето услуги од надворешни лица и промените во регулативата.

Финтек-активности

Во оваа анкета, по вторпат беа поставени и група прашања за финтек-активностите на банките. Резултатите, како и лани, покажуваат релативно скромна застапеност на финтек-активностите кај домашните банки, но со одредени позитивни придвижувања во овој домен. Имено, во овогодинашната анкета се забележува речиси двојно зголемен број банки кои планираат да воспостават соработка (седум банки, наспроти четири во минатата анкета) или веќе имаат соработка со финтек компанија (единаесет банки, наспроти шест банки минатата анкета). Притоа, осум банки (пет банки во 2019 година) одговориле дека работат самостојно, без соработка

³ освен РБСМ, која своите кредитни активности ги врши преку другите домашни банки.

со финтек-компанија, на примена на новите финансиски технологии во развивањето на своите производи и услуги. Меѓу банките коишто во некоја форма соработуваат со финтек-компаниите, привлекувањето нови клиенти е најзначајниот мотив за соработка, а потоа и задржувањето на постојните клиенти, рационализацијата на трошоците, зголемувањето на приходите, намалувањето на конкурентскиот притисок и следењето на пазарните трендови. Сèуште е мал бројот на банки кои веќе применуваат некои од новите финансиски технологии. Така, најприменети (кај пет банки) се користењето на т.н. услуги на облак (англ. *cloud services*), користење на методите на т.н. анализа на големи бази на податоци (англ. *big data analysis*) и алгоритми за кредитни резултати (четири банки) и употреба на биометриски својства за целите на идентификација на корисниците (три банки). Мал е и бројот на банките кои се во фаза на планирање, развој или тестирање на примената на овие продукти и технологии, при што повеќето банки одговориле дека немаат искуство за финтек-активностите.

Во вториот дел од Анкетата, банките го дадоа своето видување за состојбите во банкарскиот сектор и својот деловен модел. Притоа, дел од баните оценуваат дека е потребна натамошна консолидација во банкарскиот систем, додека нивото на конкуренција се оценува како високо. Банките не очекуваат позначителни промени во своите деловни модели. Во врска со големината на домашниот банкарски сектор во однос на бројот на жители, најголемиот дел од банките сметаат дека е потребна консолидација во банкарскиот систем, преку спојување или присоединување на банките. Притоа, како фактори кои го попречуваат процесот на спојување и присоединување, банките ги наведуваат недоволната транспарентност во однос на калитетот на активата и остварувањата и високите трошоци поврзани со овие активности, организациските и културолошките аспекти и сложеноста на постапката. Најголем број од банките го оценуваат нивото на конкуренција во домашниот банкарски систем како високо. Во однос на применетиот деловен модел, само една банка се изјаснила дека во наредната година планира промени во деловниот модел, со цел зајакнување на профитабилноста. Финтек-активностите немаат големо значење за деловните модели и профитабилноста на банките. Имено, според одговорите, дел од банките сметаат дека финтек-активностите би овозможиле намалување на трошоците во работењето со правните и физичките лица, како и во платниот промет. Од друга страна, мал број банки сметаат дека финтек-активностите може да ги намалат нивните приходи од работењето, но има и банки кои сметаат дека финтек-активностите може да ги зголемат нивните приходи.

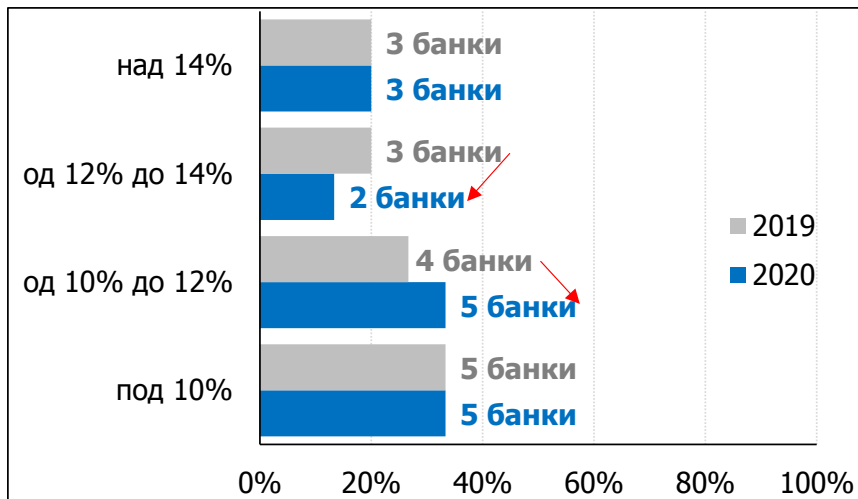
Во продолжение се дадени графички прикази на агрегираните резултати за секое прашање од Анкетата.

Дел I.

Оцени за очекувањата на банките за профитабилноста, капиталната позиција и активностите во 2020 година

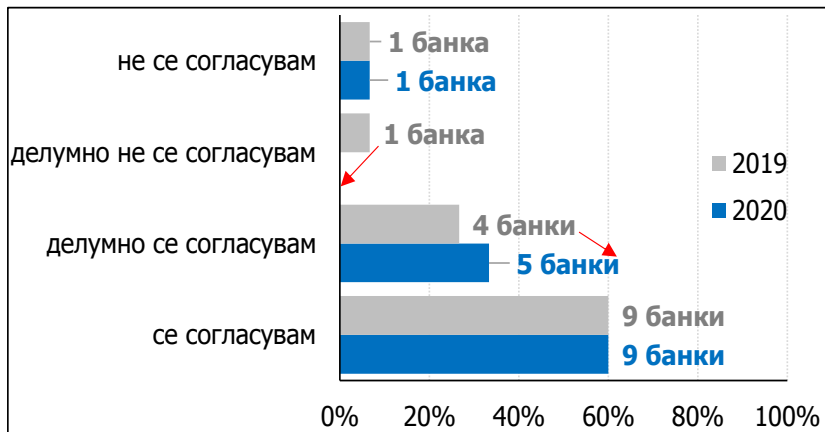
ПРОФИТАБИЛНОСТ

1. Според оцената на банката нивото на повратот на капиталот и резервите (РОАЕ) што ќе обезбеди одржливо работење на долг рок изнесува:

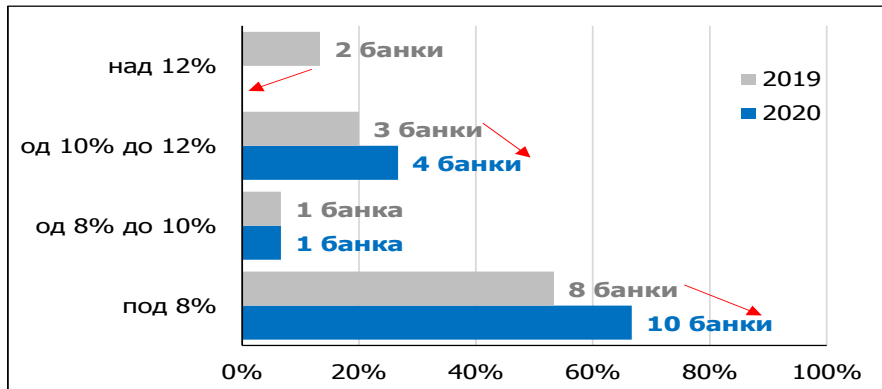
* Процентите (на хоризонталната оска) се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

2. Дали очекувате зголемување на профитабилноста на Вашата банка во наредните шест до дванаесет месеци?

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

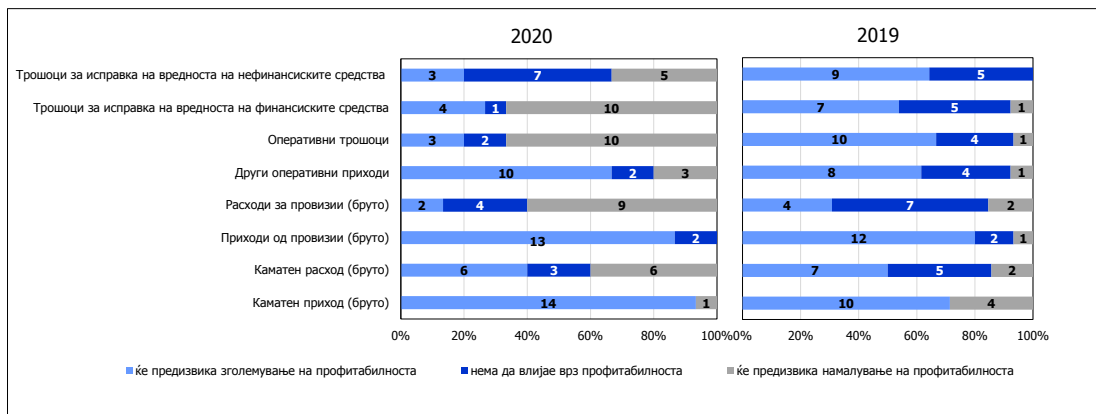
3. Вашиот трошок за акционерски капитал (англ. cost of equity) за периодот од една година, го проценувате на ниво:

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

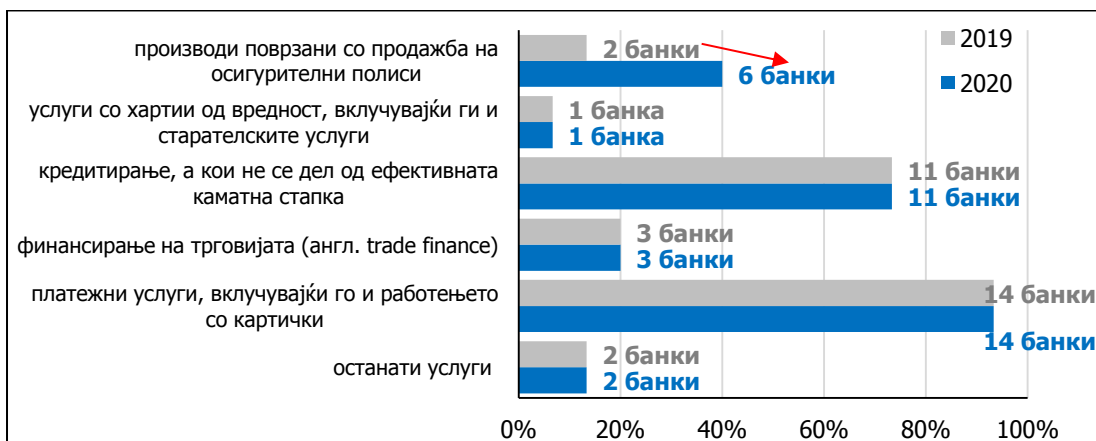
** Една банка, од групата мали банки, нема дадено одговор на ова прашање за 2019 година.

4. Влијанието на категориите од Билансот на успех врз профитабилноста на Вашата банка би бил од:

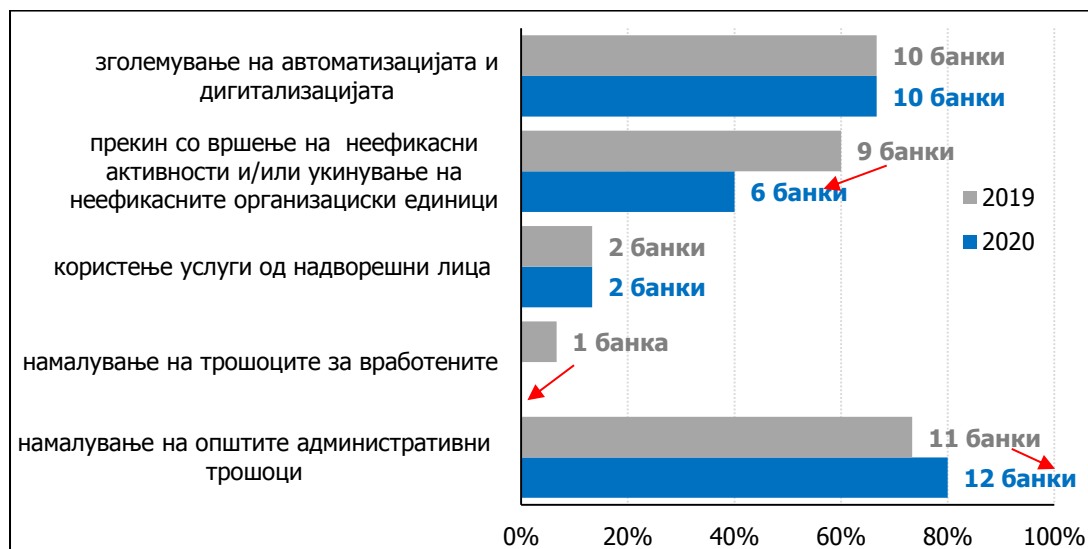
* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

5. Придонесот на одделни видови провизии во рамки на приходите од провизии на Вашата банка би бил од:

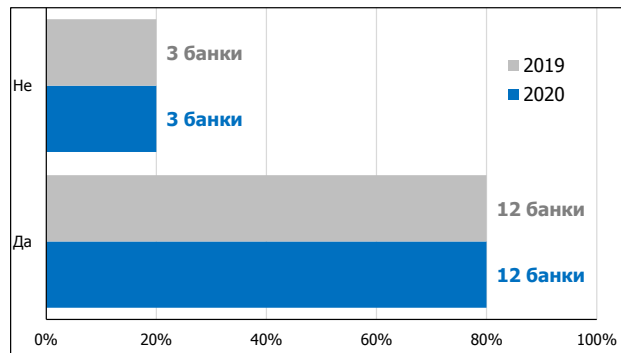
* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

6. Доколку планирате намалување на оперативните трошоци, тоа би го направиле преку:

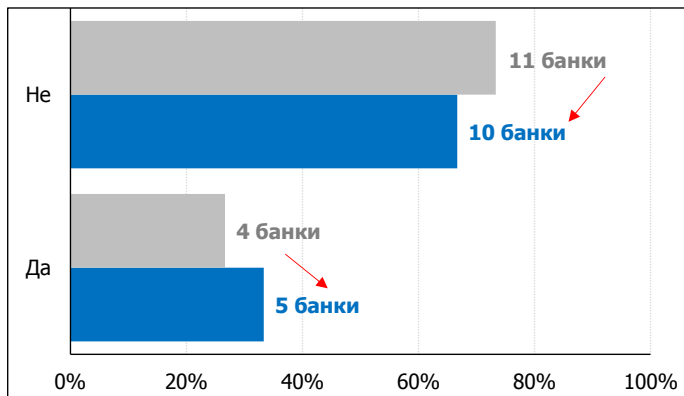
* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

7. Дали тековната добивка од редовно работење, без ефектот од продажба на преземен имот или слични неповторливи (англ. non-recurring) активности, сведена на годишно ниво (ануализирана) го надминува трошокот на акционерскиот капитал на банката (англ. cost of equity)?

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

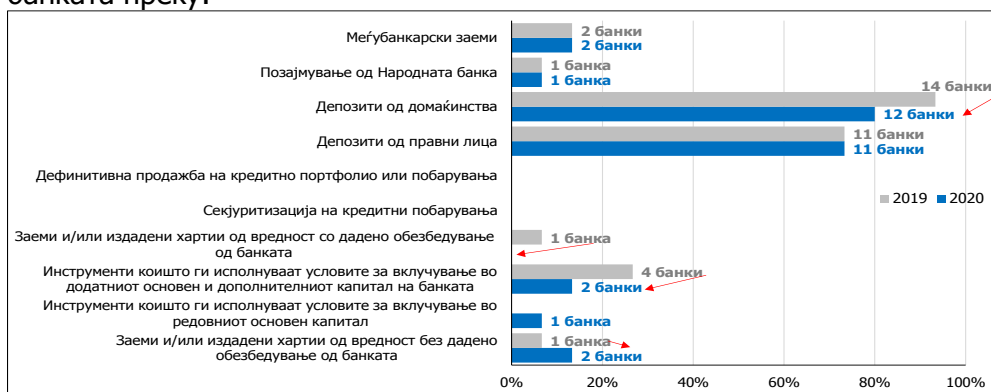
8. Дали очекувате дека промените во наклонот на кривите на принос на каматните стапки во домашната валута или на меѓународните пазари, ќе предизвикаат значителен ефект врз добивката на вашата банка во наредните шест до дванаесет месеци?

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

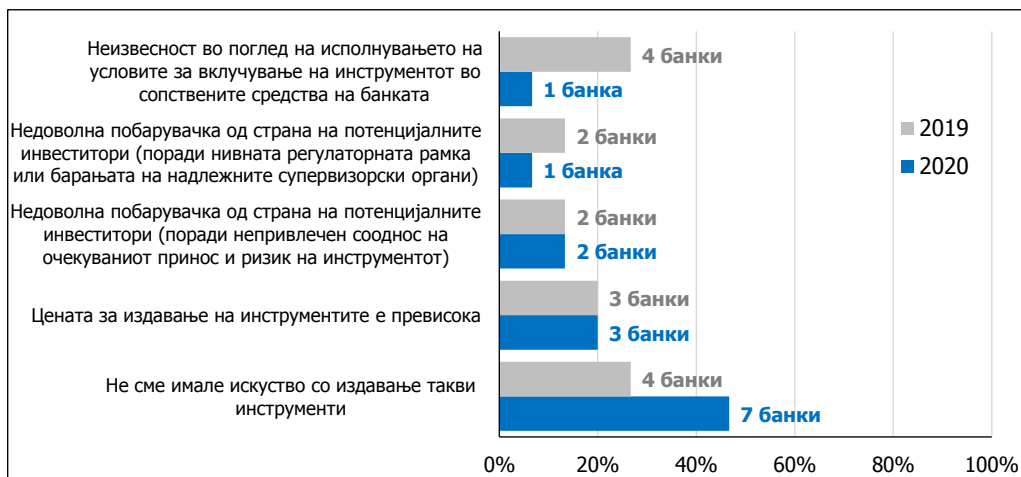
КАПИТАЛНА ПОЗИЦИЈА И ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ

9. Дали во наредните дванаесет месеци планирате да го зголемите финансирањето на банката преку:

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

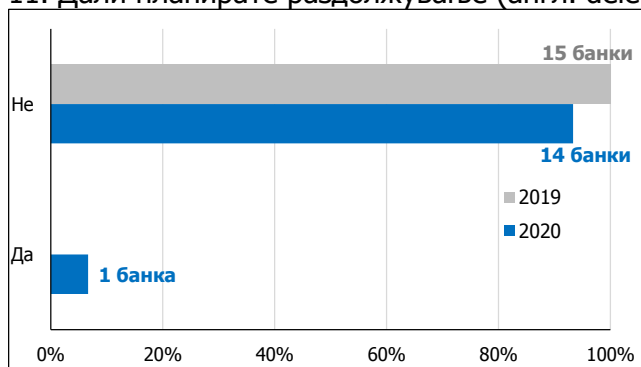
10. Кои се главните ограничувања за издавање капитални инструменти коишто ги исполнуваат условите за вклучување во додатниот основен и дополнителниот капитал на банката со кои се соочила Вашата банка?

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

** Една средна банка и една мала банка, немаат дадено одговор на ова прашање за 2020 година.

11. Дали планирате раздолжување (англ. deleverage) на вашата банка?

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

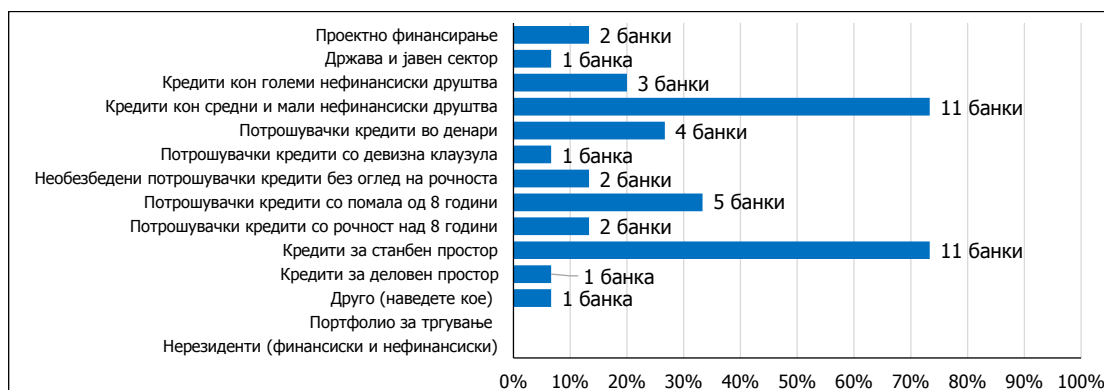
КВАЛИТЕТ НА КРЕДИТНО ПОРТФОЛИО

Каква промена планирате кај секое од наведените портфолија во наредните дванаесет месеци?

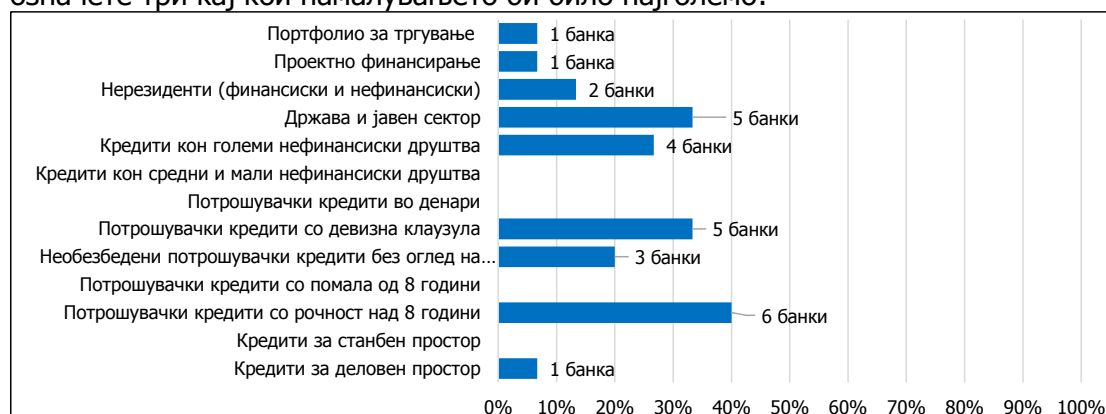
* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

12. Од портфолијата за кои планирате зголемување во наредните дванаесет месеци, означете три кај кои очекувате најголем раст:

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

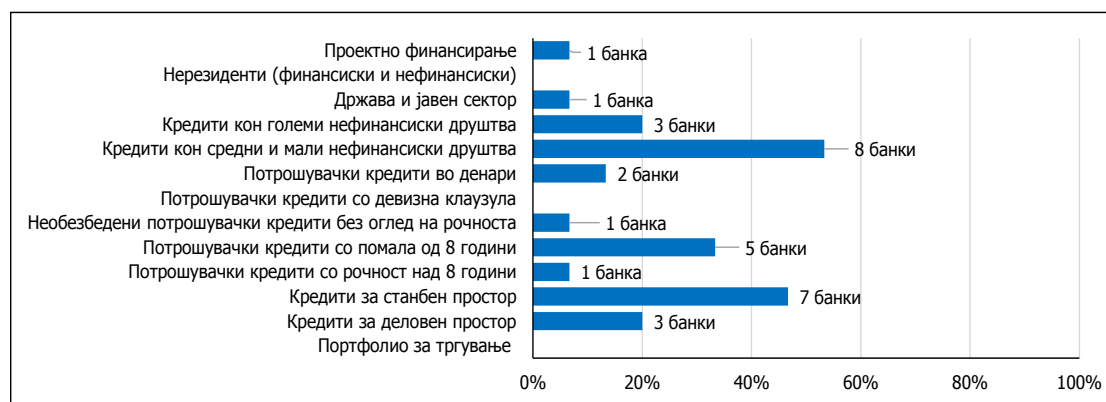
13. Од портфолијата за кои планирате намалување во наредните дванаесет месеци, означете три кај кои намалувањето би било најголемо:

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

** Три банки немаат дадено одговор на ова прашање.

14. Кај кое портфолио очекувате можно подобрување на квалитетот во наредните дванаесет месеци?

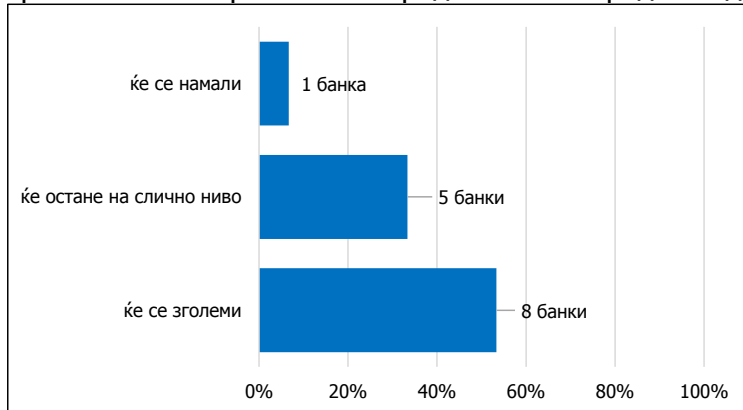
* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

15. Кај кое портфолио очекувате можно влошување на квалитетот во наредните дванаесет месеци?

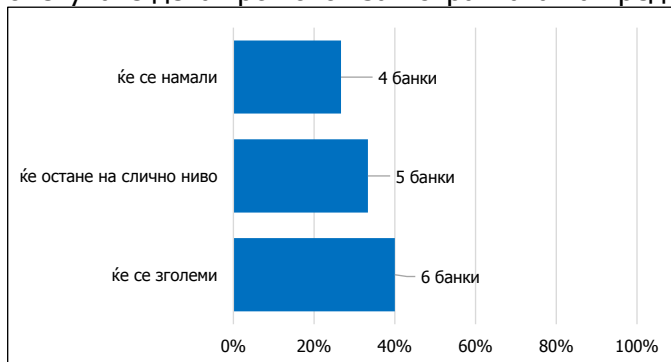
* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

16. Според Вашите очекувања за идниот тренд на кредитната активност кон секторот „домаќинства“ и степенот на покриеност со исправка на вредноста, дали очекувате дека трошокот за исправката на вредноста во наредните дванаесет месеци:

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

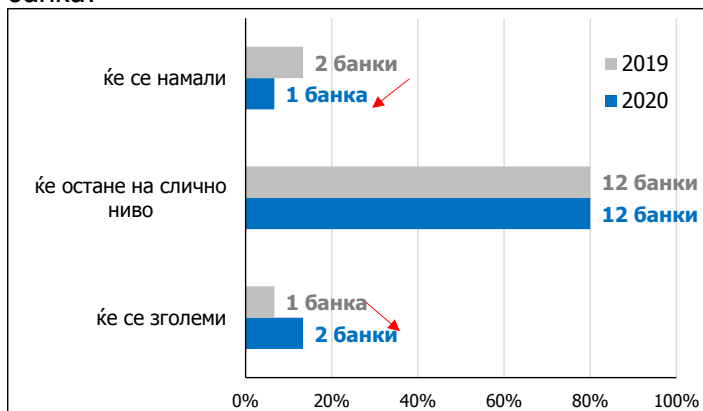
17. Според Вашите очекувања за идниот тренд на кредитната активност со нефинансиските правни лица и степенот на покриеност со исправка на вредноста, дали очекувате дека трошокот за исправката на вредноста во наредните дванаесет месеци:

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

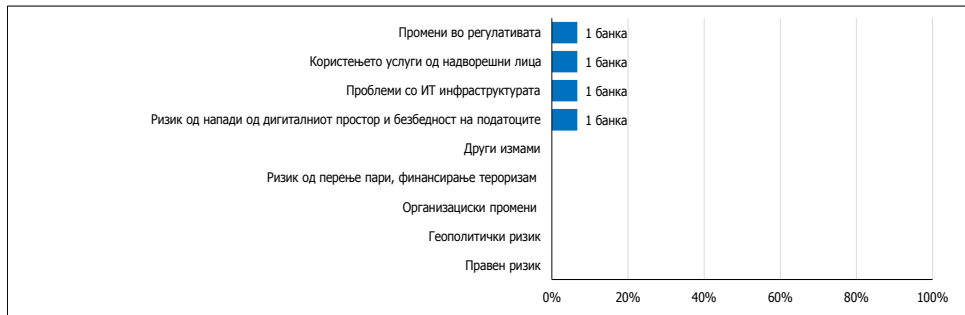
ИЗЛОЖЕНОСТ НА ОПЕРАТИВЕН РИЗИК

18. Какви се очекувањата во однос на оперативниот ризик на кој е изложена Вашата банка?

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

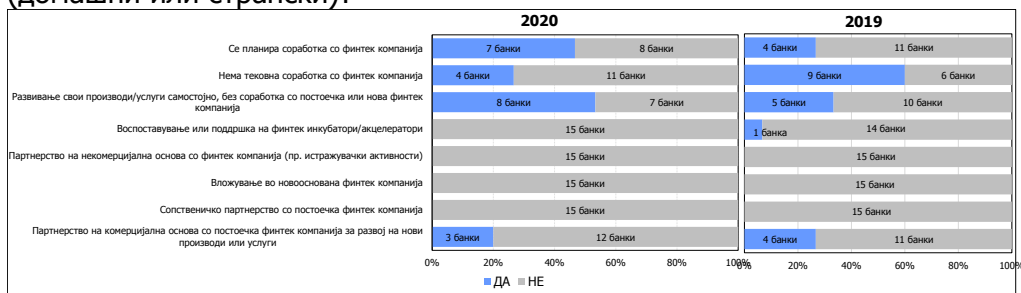
Доколку во одговорот на претходното прашање очекувате зголемување на оперативниот ризик, кои се главните фактори што го предизвикуваат тоа зголемување?

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

ФИНТЕК АКТИВНОСТИ

19. Дали Вашата банка остварува соработка со финтек-компанији⁴ (англ. FinTech) (домашни или странски)?

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

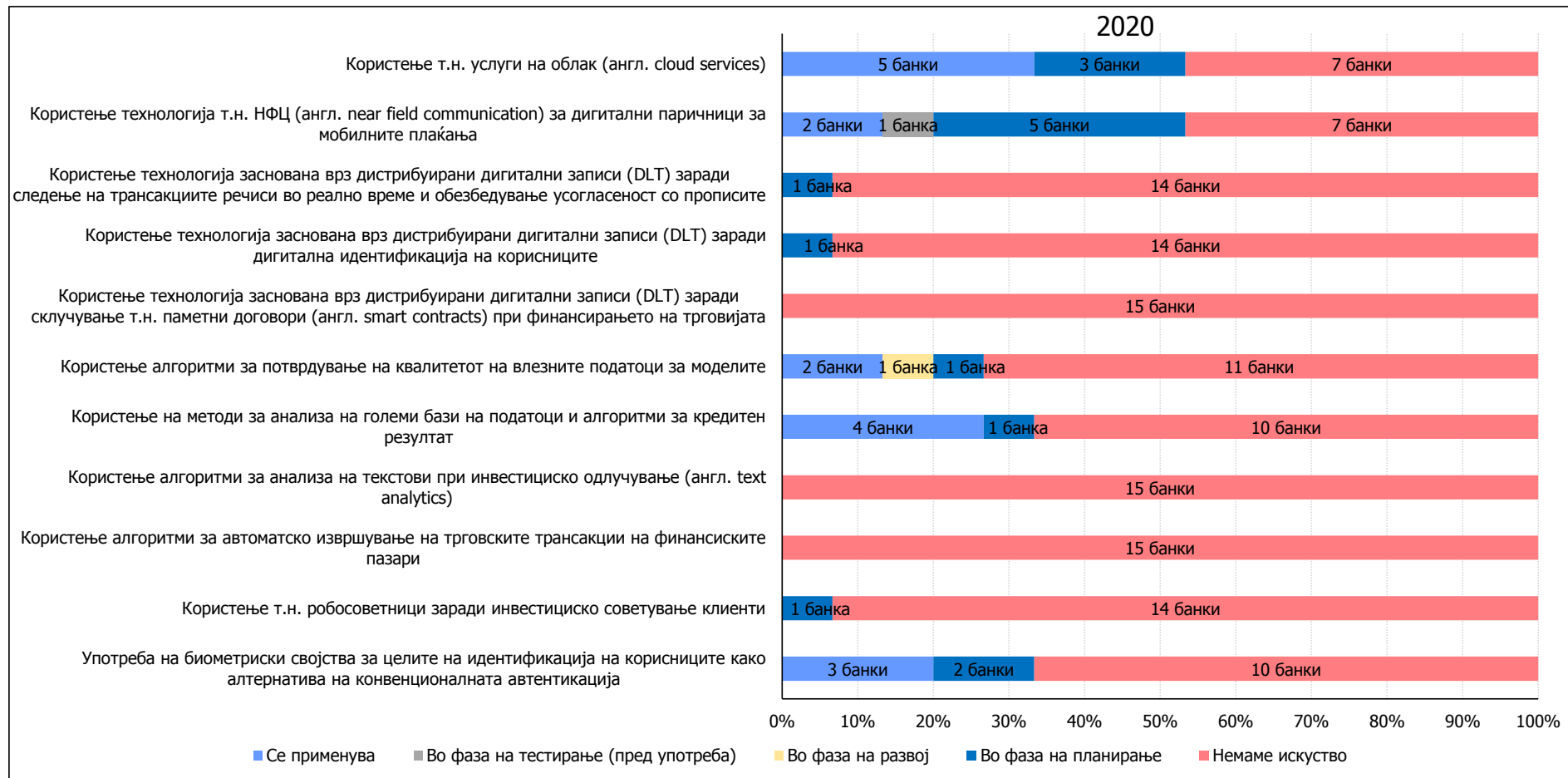
Доколку се согласувате со една од последните пет опции од претходното прашање, Ве молиме означете ги најзначајните фактори за соработката со финтек-компаниите?

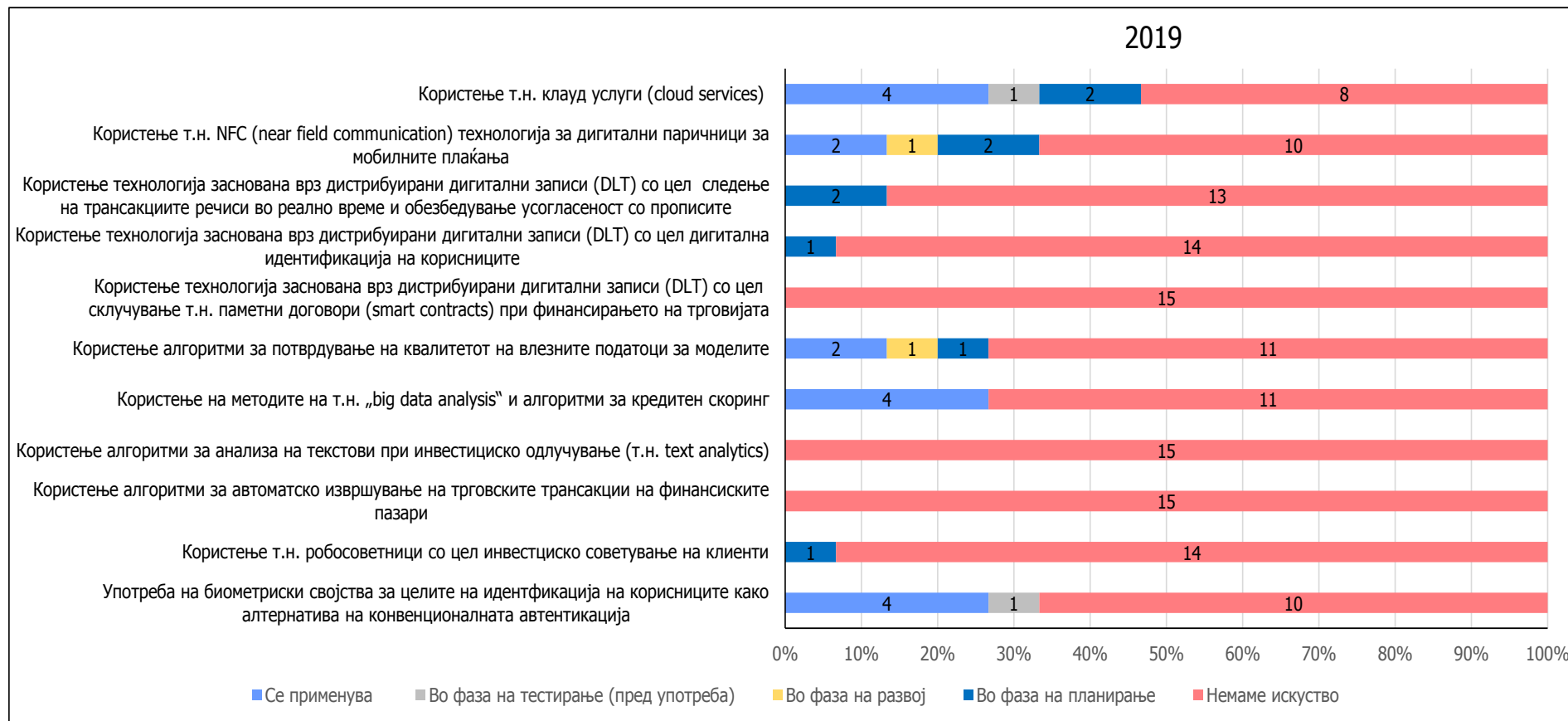
* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

⁴ Финтек се дефинира како технолошко-финансиска иновација којашто може да доведе до нови деловни модели, апликации, процеси или производи со соодветен материјален ефект на финансиските пазари и институции, како и на давањето на финансиските услуги. Извор: Financial Stability Board, Standing Committee on Assessment of Vulnerabilities, "FinTech: Describing the Landscape and Framework for Analysis", 16 март 2016 година.

20. Каков е степенот на вклученост на Вашата банка во следниве финтек-активности?

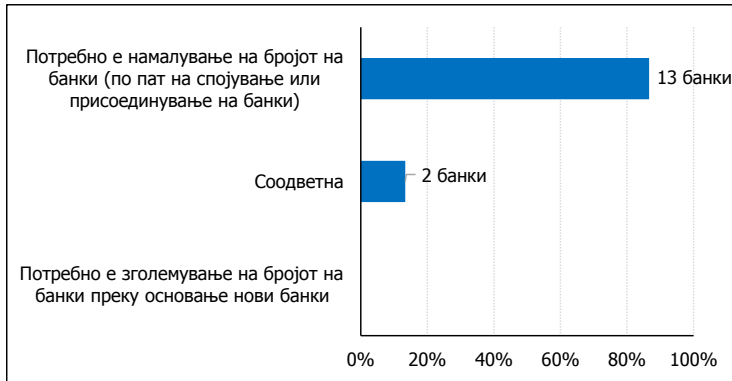

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

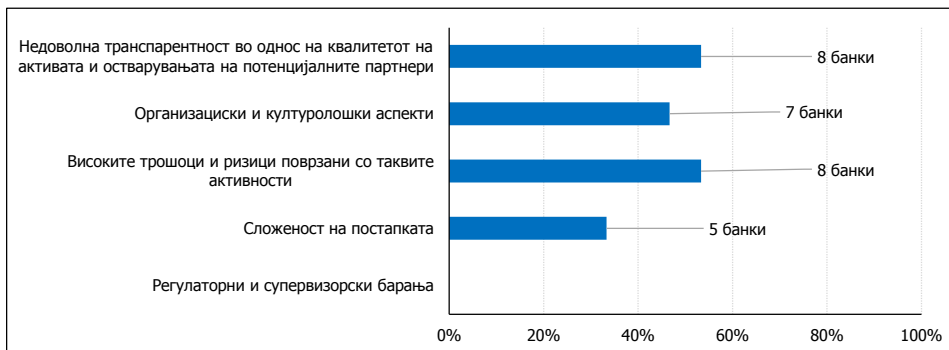
Дел II. Прашања за банкарскиот сектор и деловниот модел на банката

1. Како ја оценувате големината на домашниот банкарски сектор во однос на бројот на жители во земјата?

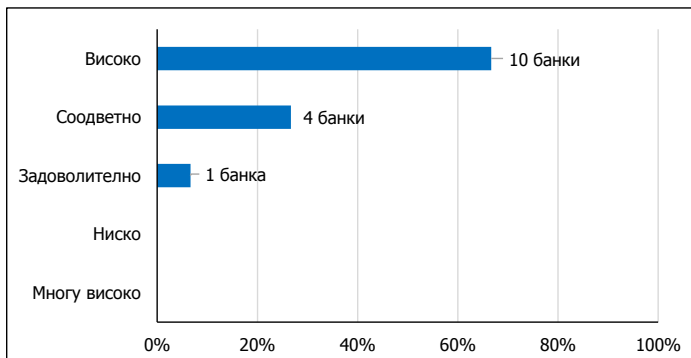
* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

2. Според Вас, кои се факторите што го попречуваат процесот на спојување и присоединување банки во домашниот банкарски сектор?

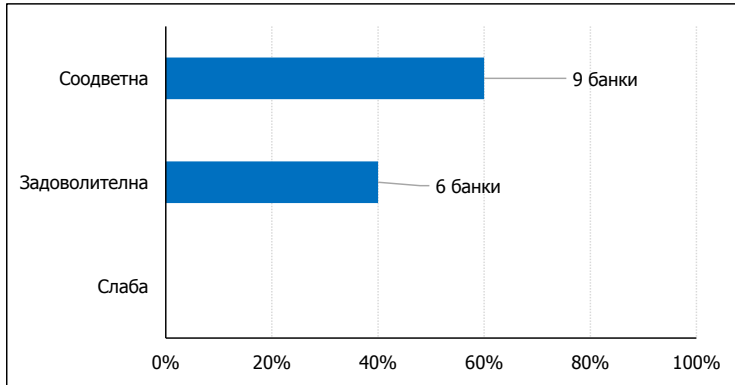
* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

3. Како го оценувате нивото на конкуренција во домашниот банкарски сектор?

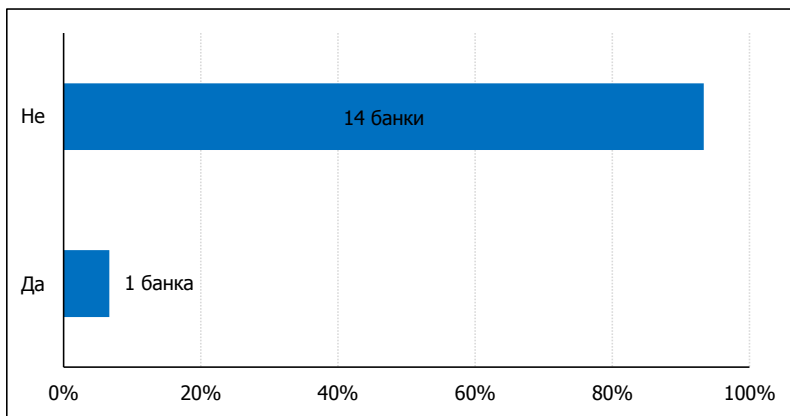
* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

4. Како ја оценувате конкурентската позиција на Вашата банка на пазарот?

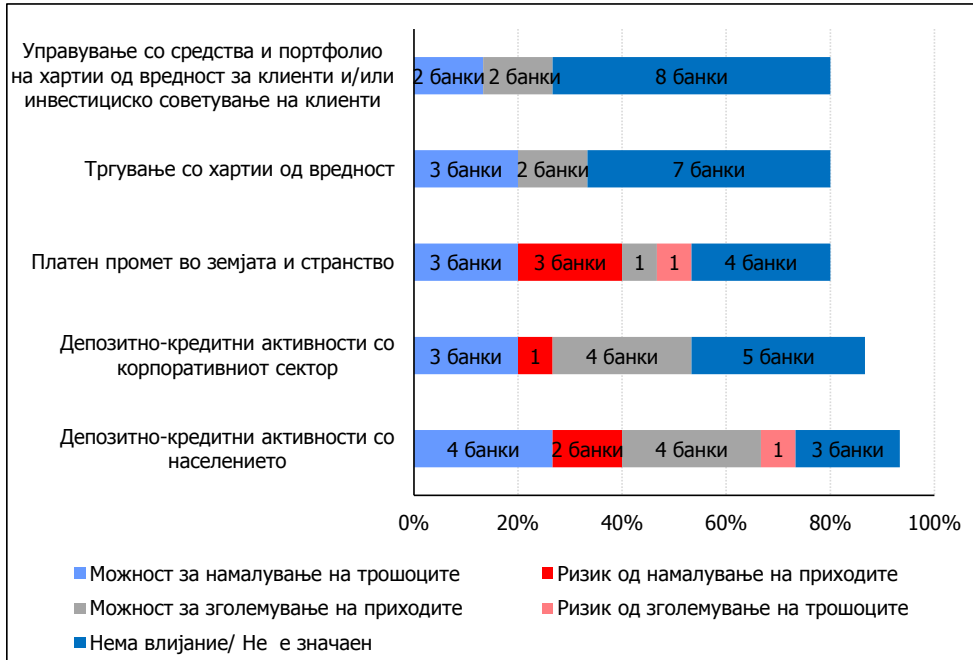
* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

5. Дали планирате промени во деловниот модел на Вашата банка во следните дванаесет месеци?

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

6. Како го оценувате влијанието на финтек-активностите врз деловниот модел на Вашата банка?

* Процентите се однесуваат на процентуалното учество на банките коишто дале определен одговор, во вкупниот број банки во системот (петнаесет).

Прилог 1. Анкетен прашалник доставен до банките за нивните согледувања за деловните активности и ризиците во 2020 година

1. Цел на Анкетата

Анкетата има за цел да се осознаат очекувањата на банките за профитабилноста, капиталната позиција и деловните активности во 2020 година, како и можните ризици од окружувањето што може да влијаат врз работењето на домашниот банкарски сектор.

Анкетата се состои од два дела. Структурата на прашањата во првиот дел е како во минатогодишната анкета. Вториот дел се состои од дополнителни прашања, коишто ги опфаќаат согледувањата на банките за состојбите во домашниот банкарски сектор од аспект на големината, конкуренцијата, деловните модели, како и оцена на ризиците што влијаат врз работењето на домашните банки.

2. Име на банката

Дел I. Прашања за очекувањата на банките за профитабилноста, капиталната позиција и активностите.

1. Според Вашата оцена, нивото на повратот на капиталот и резервите (РОАЕ) што ќе обезбеди одржливо работење на Вашата банка на долг рок изнесува:

означете со **X** една од понудените опции:

под 10%	☐
од 10% до 12%	☐
од 12% до 14%	☐
над 14%	☐

2. Дали очекувате зголемување на профитабилноста на Вашата банка во наредните шест до дванаесет месеци?

означете со **X** една од понудените опции:

се согласувам	☐
делумно се согласувам	☐
делумно не се согласувам	☐
не се согласувам	☐

3. Вашиот трошок за акционерски капитал (англ. cost of equity) за периодот од една година го проценуваме на ниво од:

означете со **X** една од понудените опции:

под 8%	
од 8% до 10%	
од 10% до 12%	
над 12%	

4. Влијанието на категориите од Билансот на успех врз профитабилноста на Вашата банка во 2020 година би бил од:

Приход/расход		означете со X :		
		ќе предизвика зголемување на профитабилноста	нема да влијае врз профитабилноста	ќе предизвика намалување на профитабилноста
1	Каматен приход (брото)			
2	Каматен расход (брото)			
3	Приходи од провизии (брото)			
4	Расходи за провизии (брото)			
5	Други оперативни приходи			
6	Оперативни трошоци			
7	Трошоци за исправка на вредноста на финансиските средства			
8	Трошоци за исправка на вредноста на нефинансиските средства			
9	Друго (наведете што) _____			

5. Означете кои видови провизии ќе имаат најзначаен придонес во рамки на приходите од провизии на Вашата банка во 2020 година (означете со **X** најмногу три опции), и тоа провизии врз основа на:

платежни услуги, вклучувајќи го и работењето со картички	
--	--

финансирање на трговијата (англ. trade finance)	
кредитирање, а кои не се дел од ефективната каматна стапка	
услуги со хартии од вредност, вклучувајќи ги и старателските услуги	
производи поврзани со продажба на осигурителни полиси	
останати услуги (наведете кои)_____	

6. Доколку планирате намалување на оперативните трошоци, тоа би го направиле преку: (означете со **X** најмногу три од понудените опции):

намалување на општите административни трошоци	
намалување на трошоците за вработените	
користење услуги од надворешни лица	
прекин со вршење на неефикасните активности и/или укинување на неефикасните организациски единици	
зголемување на автоматизацијата и дигитализацијата	
друго (наведете што)	

7. Дали тековната добивка од редовно работење, без ефектот од продажба на преземен имот или слични неповторливи активности (англ. non-recurring), сведена на годишно ниво, (ануализирана) го надминува трошокот на акционерскиот капитал на банката (англ. cost of equity)?

означете со **X** една од понудените опции:

Да	
Не	

8. Дали очекувате дека промените во наклонот на кривите на принос на каматните стапки во домашната валута или на меѓународните пазари ќе предизвикаат значителен ефект врз добивката на Вашата банка во наредните шест до дванаесет месеци?

означете со **X** една од понудените опции:

Да	
Не	

9. Дали во наредните дванаесет месеци планирате да го зголемите финансирањето на банката преку:

означете со **X** најмногу две од понудените опции:

Заеми и/или издадени хартии од вредност без дадено обезбедување од банката	
Инструменти коишто ги исполнуваат условите за вклучување во редовниот основен капитал	
Инструменти коишто ги исполнуваат условите за вклучување во додатниот основен и дополнителниот капитал на банката	
Заеми и/или издадени хартии од вредност со дадено обезбедување од банката	
Секјуритизација на кредитни побарувања	
Дефинитивна продажба на кредитно портфолио или побарувања	
Депозити од правни лица	
Депозити од домаќинства	
Позајмување од Народната банка	
Меѓубанкарски заеми	

10. Кои се главните ограничувања за издавање капитални инструменти коишто ги исполнуваат условите за вклучување во додатниот основен и дополнителниот капитал на банката со кои соочила Вашата банка? (означете со X најмногу два од понудените одговори):

Цената за издавање на инструментите е превисока	
Недоволна побарувачка од страна на потенцијалните инвеститори (поради непривлечен сооднос на очекуваниот принос и ризик на инструментот)	
Недоволна побарувачка од страна на потенцијалните инвеститори (поради нивната регулаторната рамка или барањата на надлежните супервизорски органи)	
Неизвесност во поглед на исполнувањето на условите за вклучување на инструментот во сопствените средства на банката	
Не сме имале искуство со издавање такви инструменти	

11. Дали планирате раздолжување (англ. deleverage) на Вашата банка? означете со **X** една од понудените опции:

Да, наведете ја причината за раздолжувањето:	
Не	

Доколку на претходно прашање е одговорено потврдно, дали раздолжувањето ќе се врши главно преку:

означете со **X** една од понудените опции:

намалување на кредитната активност	
отуѓување средства или деловни единици	
промени во користењето на изворите на финансирање	

(враќање заеми, неможност за нови позајмувања и сл.)	
влошување на очекувањата за степенот на ризичност кај кредитните изложености	

Каква промена планирате кај секое од наведените портфолија во наредните 12 месеци?

означете со X една од понудените опции, во секој од дадените редови:	зголемување	намалување
Кредити за деловен простор		
Кредити за станбен простор		
Потрошувачки кредити со рочност над осум години		
Потрошувачки кредити со рочност помала од осум години		
Необезбедени потрошувачки кредити без оглед на рочноста		
Потрошувачки кредити со девизна клаузула		
Потрошувачки кредити во денари		
Кредити кон средни и мали нефинансиски друштва		
Кредити кон големи нефинансиски друштва		
Држава и јавен сектор		
Нерезиденти (финансиски и нефинансиски)		
Проектно финансирање		
Портфолио за тргување		
Друго (наведете кое)		

12. Од портфолијата за кои планирате зголемување во наредните дванаесет месеци, означете со **X** најмногу три портфолија кај кои очекувате најголем раст:

Кредити за деловен простор	
Кредити за станбен простор	
Потрошувачки кредити со рочност над осум години	
Потрошувачки кредити со помала од осум години	
Необезбедени потрошувачки кредити без оглед на рочноста	
Потрошувачки кредити со девизна клаузула	
Потрошувачки кредити во денари	
Кредити кон средни и мали нефинансиски друштва	
Кредити кон големи нефинансиски друштва	
Држава и јавен сектор	
Нерезиденти (финансиски и нефинансиски)	
Проектно финансирање	
Портфолио за тргување	
Друго (наведете кое)	

13. Од портфолијата за кои планирате намалување во наредните дванаесет месеци, означете со **X** најмногу три портфолија за кои очекувате дека намалувањето ќе биде најголемо:

Кредити за деловен простор	
Кредити за станбен простор	
Потрошувачки кредити со рочност над осум години	
Потрошувачки кредити со помала од осум години	
Необезбедени потрошувачки кредити без оглед на рочноста	
Потрошувачки кредити со девизна клаузула	
Потрошувачки кредити во денари	
Кредити кон средни и мали нефинансиски друштва	
Кредити кон големи нефинансиски друштва	
Држава и јавен сектор	
Нерезиденти (финансиски и нефинансиски)	
Проектно финансирање	
Портфолио за тргување	
Друго (наведете кое)	

14. Кај кое портфолио очекувате подобрување на квалитетот во наредните дванаесет месеци?

означете ги со **X** соодветните опции:

Кредити за деловен простор	
Кредити за станбен простор	
Потрошувачки кредити со рочност над осум години	
Потрошувачки кредити со помала од осум години	
Необезбедени потрошувачки кредити без оглед на рочноста	
Потрошувачки кредити со девизна клаузула	
Потрошувачки кредити во денари	
Кредити кон средни и мали нефинансиски друштва	
Кредити кон големи нефинансиски друштва	
Држава и јавен сектор	
Нерезиденти (финансиски и нефинансиски)	
Проектно финансирање	
Портфолио за тргување	
Друго (наведете кое)	

15. Кај кое портфолио очекувате можно влошување на квалитетот во наредните дванаесет месеци?

означете ги со **X** соодветните опции:

Кредити за деловен простор	
Кредити за станбен простор	
Потрошувачки кредити со рочност над осум години	
Потрошувачки кредити со помала од осум години	
Необезбедени потрошувачки кредити без оглед на рочноста	
Потрошувачки кредити со девизна клаузула	
Потрошувачки кредити во денари	
Кредити кон нефинансиски друштва	
Држава и јавен сектор	
Нерезиденти (финансиски и нефинансиски)	
Проектно финансирање	
Портфолио за тргување	
Друго (наведете кое)	

16. Според Вашите очекувања за идниот тренд на кредитната активност кон секторот „домаќинства“ и степенот на покриеност со исправка на вредноста, дали очекувате дека трошокот за исправката на вредноста во наредните дванаесет месеци:
означете со **X** една од понудените опции:

ќе се зголеми	
ќе остане на слично ниво	
ќе се намали	

17. Според Вашите очекувања за идниот тренд на кредитната активност со нефинансиските правни лица и степенот на покриеност со исправка на вредноста, дали очекувате дека трошокот за исправката на вредноста во наредните дванаесет месеци:
означете со **X** една од понудените опции:

ќе се зголеми	
ќе остане на слично ниво	
ќе се намали	

18. Какви се очекувањата за 2020 година во однос на оперативниот ризик на кој е изложена Вашата банка:
означете со **X** една од понудените опции:

ќе се зголеми	
ќе остане на слично ниво	
ќе се намали	

Доколку во одговорот на претходното прашање очекувате зголемување на оперативниот ризик, кои се главните фактори што го предизвикуваат тоа зголемување?

(ве молиме означете со **X** најмногу три опции)

ризик од напади од дигиталниот простор и безбедност на податоците (англ. cyber risk and data security)	
проблеми со ИТ-инфраструктурата	
користењето услуги од надворешни лица	
промени во регулативата	
правен ризик	
геополитички ризик	
организациски промени	
ризик од перење пари, финансирање тероризам	
други измами	

19. Дали Вашата банка остварува соработка со финтек-компаниии ⁵ (англ. FinTech) (домашни или странски)?

означете со **X** една од понудените опции во секој од дадените редови:

	Да	Не
партнерство на комерцијална основа со постоечка финтек-компанија за развој на нови производи или услуги		
сопственичко партнерство со постоечка финтек-компанија		
вложување во новооснована финтек-компанија		
партнерство на некомерцијална основа со финтек-компанија (пр. истражувачки активности)		
воспоставување или поддршка на финтек-инкубатори/акцелератори		
развивање свои производи/услуги самостојно, без соработка со постоечка или нова финтек-компанија		
нема тековна соработка со финтек-компанија		
се планира соработка со финтек-компанија		

Доколку се согласувате со една од првите пет опции од претходното прашање, Ве молиме означете ги со **X** факторите кои се најзначајни за соработката со финтек-компаниите:

привлекување нови клиенти	
задржување на постојните клиенти	

⁵ Финтек се дефинира како технолошко-финансиска иновација којашто може да доведе до нови деловни модели, апликации, процеси или производи со соодветен материјален ефект на финансиските пазари и институции, како и на давањето на финансиските услуги. Извор: Financial Stability Board, Standing Committee on Assessment of Vulnerabilities, "FinTech: Describing the Landscape and Framework for Analysis", 16 март 2016 година.

зголемување на приходите	
намалување на трошоците	
редуцирање на идниот конкурентски притисок	
следење на пазарните трендови	

20. Каков е степенот на вклученост на Вашата банка во следниве финтек-активности?
(за секој ред означете **X** за една од дадените опции)

	Се применува	Во фаза на тестирање (пред употреба)	Во фаза на развој	Во фаза на планирање	Немаме искуство
Употреба на биометриски својства за целите на идентификација на корисниците како алтернатива на конвенционалната автентикација					
Користење т.н. робосоветници заради инвестициско советување клиенти					
Користење алгоритми за автоматско извршување на трговските трансакции на финансиските пазари					
Користење алгоритми за анализа на текстови при инвестициско одлучување (англ. text analytics)					
Користење методи за анализа на големи бази на податоци (англ. big data analysis) и алгоритми за кредитен резултат					
Користење алгоритми за потврдување на квалитетот на влезните податоци за моделите					
Користење технологија заснована врз дистрибуирани дигитални записи (DLT) заради склучување т.н. паметни договори (англ. smart					

contracts) при финансирањето на трговијата					
Користење технологија заснована врз дистрибуирани дигитални записи (DLT) заради дигитална идентификација на корисниците					
Користење технологија заснована врз дистрибуирани дигитални записи (DLT) заради следење на трансакциите речиси во реално време и обезбедување усогласеност со прописите					
Користење технологија т.н. НФЦ (англ. near field communication) за дигитални паричници за мобилните плаќања					
Користење т.н. услуги на облак (англ. cloud services)					

Доколку имате искуство со наведените финтек-активности од претходната табела, дали сте утврдиле пречки од правна или регулаторна природа за нивно спроведување и кои се тие пречки?

Дел II. Дополнителни прашања за банкарскиот сектор, деловниот модел на банката и ризиците од окружувањето

1. Како ја оценувате големината на домашниот банкарски сектор во однос на бројот на жители во земјата?

(означете со **X** една од понудените опции)

Соодветна	
Потребно е намалување на бројот на банки (по пат на спојување или присоединување на банки)	
Потребно е зголемување на бројот на банки преку основање	

нови банки	
------------	--

2. Според Вас, кои се факторите што го попречуваат процесот на спојување и присоединување банки во домашниот банкарски сектор?

(означете со **X** најмногу две од понудените опции)

Сложеност на постапката	
Високите трошоци и ризици поврзани со таквите активности	
Организациски и културолошки аспекти	
Недоволна транспарентност во однос на квалитетот на активата и остварувањата на потенцијалните партнери	
Регулаторни и супервизорски барања (Ве молиме објаснете) _____	
Немаме мислење	

3. Како го оценувате нивото на конкуренција во домашниот банкарски сектор?

(означете со **X** една од понудените опции)

Ниско	
Задоволително	
Соодветно	
Високо	
Многу високо	

4. Како ја оценувате конкурентската позиција на Вашата банка на пазарот?

(означете со **X** една од понудените опции)

Слаба	
Задоволителна	
Соодветна	

5. Дали планирате промени во деловниот модел на Вашата банка во следните дванаесет месеци?

(означете со **X** една од понудените опции)

Да	
Не	
Не знам	

Доколку одговорот е потврден, Ве молиме накратко објаснете ги планираните промени:

Доколку одговорот е потврден, Ве молиме наведете ги причините за промените во деловниот модел:

(Означете со **X** најмногу две од понудените опции)

Зголемен конкурентски притисок од банкарскиот сектор	
Зголемен конкурентски притисок од небанкарскиот сектор	

Регулаторни барања (Објаснете кои): _____	
Стратегија на банкарската група на којашто ѝ припаѓа банката	
Потреба од диверзификација на понудата на банкарски производи заради зајакнување на профитабилноста на банката	
Други (наведете кои): _____	

6. Како го оценувате влијанието на финтек-активностите врз деловниот модел на Вашата банка (по одделни банкарски активности):

	Означете со X најмногу две од понудените опции во секој ред				
	Можност за намалување на трошоците	Ризик од намалување на приходите	Можност за зголемување на приходите	Ризик од зголемување на трошоците	Нема влијание/Не е значаен
Депозитно-кредитни активности со населението					
Депозитно-кредитни активности со корпоративниот сектор					
Платен промет во земјата и странство					
Тргување со хартии од вредност					
Управување со средства и портфолио на хартии од вредност за клиенти и/или инвестициско советување на клиенти					

Анкетата ја пополнија:

Датум: